

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Dúett og Debussy

5. júní 2014

MENNTA- OG
MENNINGARMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Reykjavíkurborg

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum meðan á tónleikum stendur.

Tónleikagestir eru beðnir um að klappa aðeins í lok tónverka.

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á Rás 1 og verða aðgengilegir í tvær vikur á www.ruv.is.

Vinsamlega athugið að óvenju langan tíma tekur að stilla upp á milli verka á þessum tónleikum.

Áætluð timalengd verka:

Children's Corner: 17'00''

Píanókonsert: 23'00''

Duet: 12'00''

La Mer: 24'00''

Breski píanóleikarinn Nicolas Hodges hefur afboðað komu sína á tónleika Sinfóníuhljómsveitar Íslands 5. júní vegna veikinda. Í hans stað leikur Tamara Stefanovich einleikshlutverkið en hún er þekkt fyrir áhrifaríka túlkun á verkum frá ólíkum tímabilum tónlistarsögunnar.

Þrátt fyrir þessar ófyrirsjáanlegu breytingar er efnisskrá tónleikanna að öllu óbreytt og mikill fengur að fá Stefanovich til Íslands með svo stuttum fyrirvara.

Aðalstyrktaraðili:

GAMMA

Dúett og Debussy

Tónleikar í Eldborg 5. júní 2014 » 19:30

George Benjamin hljómsveitarstjóri

Tamara Stefanovich einleikari

Claude Debussy

Children's Corner (1908/2011)

(úts. Hans Abrahamsen)

I. Doctor Gradus ad Parnassum

II. Jimbo's Lullaby

III. Serenade of the Doll

IV. The Snow is Dancing

V. The little Shepherd

VI. Golliwogg's Cake Walk

György Ligeti

Píanókonsert (1988)

Vivace molto ritmico e preciso – Attacca subito:

Lento e deserto

Vivace cantabile

Allegro risoluto, molto ritmici – Attacca subito:

Presto luminoso: Fluido, costante, sempre molto ritmico

Hlé

George Benjamin

Duet for Piano and Orchestra (2008)

Claude Debussy

La Mer (1905)

„De l'aube à midi sur la mer“ – très lente – animez peu à peu

„Jeux de vagues“ – allegro (dans un rythme très souple) – animé

„Dialogue du vent et de la mer“ – cédez très légèrement

George Benjamin

hljómsveitarstjóri

George Benjamin, tónskáld, hljómsveitarstjóri, píanóleikari og tónlistarkennari, fæddist í Lundúnum árið 1960. Hann lærði tónsmíðar hjá Olivier Messiaen og Alexander Goehr og vakti alþjóðlega athygli tvítugur að aldri, meðan hann var ennþá í námi, þegar hljómsveitarverk hans *Ringed by the Flat Horizon* var frumflutt í Cambridge árið 1980 og tekið sama ár til flutnings á Proms-tónlistarhátíðinni í Lundúnum, sem gerði hann að yngsta lifandi tónskáldi sem hefur fengið verk sitt flutt á þeirri frægu hátíð. Síðan þá hefur hann haldið áfram tónsmíðum, en farið sér að engu óðslega: Að meðaltali líður meira en ár milli þess sem hann lætur tónverk frá sér fara, en á móti kemur að hann er þekktur fyrir einstaklega vönduð og yfirveguð vinnubrögð. Nýjasta verk hans er óperan *Written on Skin* frá árinu 2012. Hún var frumflutt á tónlistarhátíðinni í Aix-en-Provence, en hefur síðan verið sýnd í fjölmörgum heldri óperuhúsum, svo sem í Konunglegu óperunni í Covent Garden, La Scala í Mílanó og Bæjersku ríkisóperunni í München, svo að nokkrar séu taldar. Benjamin er nú Henry Purcell-prófessor í tónsmíðum við King's College í Lundúnum.

Sem hljómsveitarstjóri hefur hann komið fram með mörgum af þekktustu hljómsveitum heimsins, svo sem Fílharmoníu-hljómsveitinni í Berlín, Fílharmoníuhljómsveitinni í Lundúnum, Concertgebouw-hljómsveitinni í Amsterdam og Cleveland-hljómsveitinni, og hann kemur reglulega fram með hljómsveitunum London Sinfonietta og Ensemble Modern. Árið 1999 stjórnaði hann í fyrsta sinn óperuflutningi; það var í Brüssel og óperan var *Pelléas et Mélisande* eftir Debussy. Hann hefur stjórnað frumflutningi fjölmargra tónverka, þar á meðal eftir Niccolò Castiglioni, Unsuk Chin, Alexander Goehr, György Ligeti, Magnus Lindberg, Tristan Murai, Wolfgang Rihm og fleiri.

Tamara Stefanovich

einleikari

Píanóleikarinn Tamara Stefanovich er þekkt fyrir áhrifaríka túlkun sína á verkum sem koma frá ólíkum tímabilum tónlistarsögunnar. Hún kemur reglulega fram í Carnegie Hall, Royal Albert Hall, Barbican Centre og Wigmore Hall ásamt því að leika á fjölda alþjóðlegra tónlistarhátíða eins og í Lucerne, La Roque d'Anthéron, Aldeburgh og píanóhátíðinni í Ruhr.

Helstu verkefni Stefanovich á þessu starfsári eru tónleikar með Kammersveit Evrópu, Þýsku kammerfílharmoníusveitinni í Bremen, Sænsku kammerhljómsveitinni, Fílharmoníuhljóm-sveitinni og London Sinfonietta. Stefanovich hefur komið fram með sínfóníuhljómsveitunum í Cleveland og Chicago, Lundúnasinfóníunni, NDR sínfóníunni og fleirum. Vorið 2012 ferðaðist hún um Þýskaland og flutti ásamt Junge Deutsche Philharmonie undir stjórn Kristjans Järvi *Turungalíla-sínfóníuna* eftir Messiaen við feykigóðar undirtektir.

Stefanovich hefur unnið með stjórnendum á borð við Esa-Pekka Salonen, Vladimir Ashkenazy, Osmo Vänskä, Susanna Mälkki og Vladimir Jurowski, ásamt þekktum samtímátónskáldum á borð við Pierre Boulez, Peter Eötvös og György Kurtág. Hún kennir við Hochschule für Musik í Köln og stjórnar menntaverkefnum á píanóhátíðinni í Ruhr og hefur einnig sinnt slíkum verkefnum í Barbican í London.

Stefanovich er fædd í Júgóslavíu og hóf nám hjá Lili Petrovic fimm ára að aldri. Hún er yngsti nemandinn sem hefur fengið inngöngu í háskólann í Belgrad, þá þrettán ára gömul. Stefanovich nam einnig við Curtis-háskólann hjá Claude Frank og Kölnerháskólann hjá Pierre-Laurent Aimard. Hún hefur menntað sig á fjöldamörgum sviðum, auk tónlistarinnar, og má þar nefna sálfræði, kennslufræði og félagsfræði.

Claude Debussy

Children's Corner

Það virðist kannski skrítið að Claude Debussy (1862–1918), fransmaður fram í fingurgóma og ekki endilega sterkur í öðrum tungumálum en frönsku, hafi samið lagaflokk með enskum fyrirsögnum. Það á sér þá skýringu að flokkurinn var tileinkaður dóttur hans, sem hét Claude-Emma, kölluð Chou-Chou. Hún hafði enska barnfóstru, og því var enska töluð meira en franska í barnaherberginu. Chou-Chou var þriggja ára árið 1908 þegar flokkurinn var saminn. Seinna sýndi hún frábæra hæfileika í söng og píanóleik, enda var hún augasteinn föður síns. Hún lifði hann aðeins tæpt ár og dó úr barnaveiki sem var ekki rétt meðhöndluð.

Líkt og sönglagaflokkur Músorgskijs *Detskaja (Barnaherbergið)*, sem Debussy leit á sem meistaraverk, skrifaði glóandi ritdóm um árið 1901 og hefur eflaust geymt í hugskoti, er píanólagaflokkurinn *Children's Corner (Barnaherbergið)* ekki saminn fyrir börn, hvorki til að hlusta á né til að leika (þótt hann sé tæknilega með því auðveldara sem Debussy samdi fyrir hljóðfærið), heldur eru kaflarnir einskonar hugleiðingar handa fullorðnum um hugarheim barnsins.

Fyrsti þátturinn, *Doctor Gradus ad Parnassum*, vísar í bókina *Gradus ad Parnassum (Þrepin upp á Parnassos-fjall)* eftir Muzio Clementi, safn af fingraefingum sem voru vinsælar til að þjálfra píanóleikara þá og síðar, en þóttu mörgum leiðigjarnar. Þátturinn hefst á einni slíkri æfingu, sem er einkum ætluð til að þjálfra hægri höndina (kannski hafði Debussy í huga tuttugustu æfinguna í safni Clementis), en um miðbik þáttarins er eins og píanóleikarinn upprennandi missi athyglina, hann hægir á sér, hugur hans reikar og tóntegundin með. Svo áttar hann sig allt í einu, tekur til við æfinguna með endurnýjaðri athygli og lýkur henni með glæsibrag.

Í *Jimbo's Lullaby (Vögguvísu Jimbós)* heyrum við í upphafi göngulag fílsins Jimbós á leiðinni í háttinn. Það er klunnalegt, en silkimjúkt, enda er Jimbó úr flaueli. Fillinn hefur sjálfsagt

Tónlistin á Íslandi

Þetta mun vera í fyrsta sinn
sem Barnaherbergi Debussys
heyrist á opinberum tónleikum
Sinfóníuhljómsveitar Íslands.
Hins vegar lék hún verkið (í annarri
útsetningu en við heyrum í kvöld) á
skólatónleikum í október 1966 undir
stjórn Ragnars Björnssonar.

heitið Jumbó (eða *Jumbo*), en Debussy ekki alveg áttað sig á stafsetningu nafnsins. Þegar fillinn er kominn í rúmið sitt heyrum við eins og enduróm af þekktri franskri vögguvísu (sem byrjar fjarska líkt og íslenska dægurlagið „Gling gló, klukkan sló“), og kannski fær hann að heyra dálitla sögu fyrir svefninn.

Serenade of the Doll (Kvöldsöngur brúðunnar, en sennilega meinti Debussy *Kvöldsöngur til brúðunnar*) hefst eins og kvöldlokkur gera jafnan á hljómunum sem minna á plokkað strengjahljóðfæri, gítar eða mandólín. Brúðan er augljóslega austurlenzk postulínsbrúða, og lagið sem hún fær er byggt á kínverska fimmtónastiganum.

Í *The Snow is Dancing* (*Snjórinn er að dansa*) fylgjumst við með hvernig barnið þrýstir nefinu að gluggarúðunni til að horfa á snjóflyksurnar dansa í loftinu á leið sinni til jarðar, fyrst örfáar og síðan fleiri og fleiri, og reyna að grilla í hluti (og kannski fólk) sem sjást ógreinilega gegnum snjókomuna.

Sagt hefur verið að *The Little Shepherd* (*Litli smalinn*) eigi við mynd af ungum hjarðmanni á veggfóðri í svefnherberginu hjá Chou-Chou. Smalinn er að leika á hljóðpípu; upphafið minnir á upphaf *Forleiks að síðdegi fásins*. Á eftir hverju erindi hljóðpípunnar kemur brot úr dansþætti sem deyr út eins og það hverfi út í fjarskann.

Í lokakaflanum *Golliwogg's Cake-Walk* (*Kökudans Golliwoggs*) heyrast fyrstu djass-áhrifin á Debussy. Golliwogg var persóna í myndskreyttum barnabókum og minnti á tuskubróðu með stórt svart höfuð, hvít augu og rauðan brosandí munn; enda voru tuskubróður eins og hann fljótlega settar á markað og urðu geysivinsælar. Kökudans var einskonar mars eða dans þar sem þátttakendur kepptust við að sýna frumlega tilburði, og vinningshafinn fékk köku að launum. Í miðkafla þáttarins heyrist nokkrum sinnum örstutt tilvitnun í upphafsstef óperunnar *Tristan og Isolde* eftir Wagner.

Vinur Debussys, André Caplet, útsetti lagaflokkinn fyrir hljómsveit árið 1911, en í kvöld heyrum við nýja útsetningu frá 2011 eftir danska tónskáldið Hans Abrahamsen.

György Ligeti

Píanókoncert

Klukkur og ský: Það er það sem György Ligeti (1923–2006) kallaði hin tvö andstæðu skaut sem virðast togast á í verkum hans. „Skýin“ eru hljóðamynztur mynduð úr þykkum tónaklösum sem breytast ofurhægt. Sem fulltrúa fyrir tónverk sem er allt búið til úr slíkum „skýjum“ mætti velja hljómsveitarverkið *Atmosphères*, sem margir hafa heyrt, þótt þeir venji ekki endilega komur sínar á samkomur þar sem nútímatónlist er flutt, af því að það heyrðist í heild í kvikmyndinni *2001: A Space Odyssey* eftir Stanley Kubrik ásamt hlutum úr öðrum tónverkum Ligetis. (Sagt er að Ligeti hafi dáðst að myndinni, en ekki kunnað við að tónlist hans væri notuð með tónlist eftir þá Richard Strauss og Johann Strauss II.) „Klukkur“ eru hins vegar hröð og oft vélræn mynztur í hrynjandi, sem eru venjulega samsett úr mörgum meira og minna sjálfstæðum þáttum þannig að útkoman verður gjarnan töluvert flókin. Sem einfalt dæmi um hreint klukkuverk eftir Ligeti mætti nefna fyrsta þáttinn í *Musica ricercata* fyrir píanó; þar slær píanóleikarinn einungis tóninn A, en í ólíkum áttundum, í síflóknari hrynjandi og á síauknum hraða, þangað til þátturinn endar loks á tóninum D. Annað dæmi sem mætti nefna er *Poème symphonique* fyrir 100 upptrekkta taktmæla sem eru allir settir af stað á sama tíma, en á ólíkum hraða, og tónverkinu lýkur þegar allir taktmælarnir hafa stöðvazt. Þetta virðist kannski vera hreint klukkuverk, en segja mætti að það sé frekar blanda af skýi og klukku, því að í upphafi heyrum við einungis nokkurnvegin samfelldan klið og byrjum ekki að greina einstök slög taktmælanna fyrr en undir lokin, þegar nógu fáir þeirra eru eftir.

Ligeti samdi píanókoncert sinn á árunum 1985–1988 og hafði þá breytt töluvert um stíl frá eldri verkum. Við heyrum meira í klukkunni en skýjunum. En allur stíllinn er orðinn miklu fjölbreyttari en áður var. Það er ljóst að Ligeti hefur drukkið í sig áhrif afar víða. Til dæmis minnir bláupphafið nokkuð á amerísku „mínímalistana“, eins og Steve Reich og Terry Riley, sem hann hafði kynnt árið 1972 í Kaliforníu og þá gert sér

grein fyrir að þeirra tónsmíðaaðferðir og hans áttu sitthvað sameiginlegt, nefnilega að láta fleiri en eitt hljómfallsmyndur heyrast samtímis þannig að úr verði flókin hrynjandi; árið 1976 hafði hann svo samið þrjá þætti fyrir tvö píanó, og miðþátturinn ber heitið „Sjálfsmynd með Reich og Riley (og Chopin er líka með)“. En Ligeti var ekki fyrir að binda sig við hugmyndir annarra, og við verðum þess fljótlega vör að margt fleira er á ferðinni. Ligeti hafði líka drukkið í sig tónlist frá Afríku og víðar. Hann hafði komið við í hljómplötuverzlun í París og fundið heilmikið af því sem nú á dögum er kallað „alheimstónlist“: „Og það má segja að möguleikarnir í [verzluninni] fnac hafi breytt tónlistarhugsun minni gersamlega. Afríka, Suðausturasía, Melanesía, Nýja Gínea og þetta svæði Bismarck-eyjaklasinn. Og ég hefði ekki getað samið píanóetýðurnar og píanókonsertinn án þess að þekkja þessa hefð sem er allsendis ólík þeirri evrópsku. Einmitt fyrir píanókonsertinn var það alveg nauðsynlegt að ég skyldi hafa kynnt þessu. [...] Ég verð að segja að það má ekki búast við að heyra þjóðlög í mínum verkum, [...] það sem ég nota eru bara aðferðirnar.“ Og inntak konsertsins segir Ligeti vera „ást á ólíku fólki og ólíkri menningu.“

Tónlistin á Íslandi

Þetta er í fimmta sinn sem verk eftir Ligeti heyrir á tónleikum Sinfóníuljómsveitar Íslands. Fyrsta verk hans sem hljómsveitin flutti var fiðlukonsert hans; það var í maí árið 2000, einleikarinn var Saschko Gawriloff, en stjórnandi var Diego Masson. En síðast heyrðist verk eftir Ligeti á tónleikum hljómsveitarinnar á Myrkum músíksdögum í janúar 2011, það var verkið Atmosphères, og stjórnandinn var Daníel Bjarnason.

Píanókonsert Ligetis er einkar fjölbreytilegt og áheyrilegt verk, og það vottar meira að segja fyrir laglínunum og jafnvel stefjum á stöku stað. Nokkur óvenjuleg hljóðfæri eru notuð, til dæmis okkarína, einskonar eggлага leirflauta. Konsertinn er í fimm þáttum, en ekki er gert hlé milli þeirra allra.

George Benjamin

Duet fyrir píanó og hljómsveit

George Benjamin (f. 1960) vandar sig þegar hann er að semja, enda tekur hann sér að jafnaði góðan tíma í að ljúka tónverki. *Duet* fyrir píanó og hljómsveit var pantað af risalyfjafyrirtækinu Roche og frumflutt á tónlistarhátíðinni í Lucerne í Sviss árið 2008. Í bæklingi sem fyrirtækið gaf út af þessu tilefni er viðtal við Benjamin, þar sem hann lýsir meðal annars þeirri ábyrgð sem fylgir því að skrifa svo mikið sem eina nótu:

Þegar ég er að semja hef ég venjulega miklar áhyggjur, því að það þarf að finna jafnvægi fyrir heila veröld á tituprjónsoddi. Tituprjóninn er nótan sem verið er að skrifa núna, og veröldin er allt tónverkið, og ef ég skrifa eina eða tvær lélegar nótur í röð, þá gæti það eyðilagt allt. [...] Það er verulega erfitt að skrifa, og mestallan tímann virðist þetta hreint ekki streyma vel áfram. Og svo er líka þessi ábyrgðartilfinning að það er búið að gera svo mikið, að lokin eru í augnsýn, og ef slakað er á athyglinni eða ein mistök gerð á leiðinni, þá eyðileggst allt sem búið er að gera. Svo að þetta er venjulega ekki mjög þægilegt ferðalag. Og mikið af tímanum fer í að vera sannfærður um að það hefði mátt gera betur. Svo getum við haft tónverk og tekið mörg ár í að semja það, og þú getur ímyndað þér hve margar sekúndur eru þá til að efast um það sem verið er að gera. En það koma líka augnablik afraunverulegum fögnuði.

Eftir þessi orð er fróðlegt (og kannski óvænt) að lesa það sem Pierre Boulez hefur um Benjamin að segja, en hann telur að ríkjandi sérkenni hans sé ákveðið *spontanéité*; óþýðanlegt orð sem merkir nokkurnvegin að gera fyrirvaralaust eða umhugsunarlaust það sem einhverjum dettur í hug í það og það skiptið. „Við sjáum hjá honum einhvern ferskleika í látbragði eins og við sjáum stundum hjá tvítugu fólki. [...] Benjamin hefur alltaf haft gott eyra. Hljómarnir sem hann skrifaði voru hljómar sem hann gat heyrt. Þetta á einnig við um hjóðfæranotkun hans í þeim skilningi að hann hefur ekki aðeins heildarhugmynd, heldur líka tilfinningu fyrir hvernig á að spyrða gefið hljóð saman við rétta hljóðfærið. [...] Hann

er atvinnumaður sem neitar að klæðast spennutreyju af reglum og kredduföstum kerfum. Það er eitthvað yfirvegað við hann, en hann kann að rísa upp fyrir kennisetningar sem gætu hindrað náttúrlegar hugdettur hans. Þetta einkennir enska tónlist almennt.“ Og Benjamin sjálfur hefur sagt að eini tilgangurinn með að semja eða flytja tónlist sé „to be spontaneous“.

Þetta er þá þversögnin í tónsmíðum Benjamins: Til að verkin hljómi eins og töluð beint og óundirbúið frá hjartanu þarf hann að gera uppkast eftir uppkast, þannig að jafnvel nemi þúsundum blaðsíðna, áður en hann hittir á hið nákvæmlega rétta. Og það sérkennilega er að í verkum Benjamins heyrum við hvort tveggja; nosturslega og óaðfinnanlega áferð tónsmíðarinnar, en líka eins og fullkomið frelsi. Þetta minnir dálítið á orð höfð eftir George Bernard Shaw: „Ég er frjállegasti (*the most spontaneous*) ræðumaður í heimi, af því að sérhver orð, sérhver líkamshreyfing, og sérhver hnyttið tilsvár hefur verið vandlega æft.“

Duet verður að teljast vera einskonar píanókonsert, bara hreint óvenjulega stuttur. Nafnið bendir til að það sé hugsað sem samtal milli einleikshljóðfærisins og hljómsveitarinnar, en það er píanóið sem byrjar, og það er eins og það stjórnir ferðinni verkið á enda og beri uppi samfellda laglínu sem gengur nokkurnvegin gegnum það allt. Samt á þetta ekkert skylt við rómantíska konserta nítjándu aldar, og ekki er verið að flika neinum tæknilegum flugeldasýningum, þótt augljóslega krefjist það mikillar tækni af píanóleikaranum.

Claude Debussy

La Mer, trois esquisses symphoniques pour orchestre

Verk Debussys áttu ekki uppá pallborð allra í upphafi. Gagnrýnandinn Michel-Dimitri Calvocoressi segir að í hléi á lokaæfingu óperunnar *Pelléas et Mélisande* eftir Debussy árið 1902 hafi hann heyrt „vel þekktan prófessor við Tónlistarháskólann“ segja reiðilega við hóp af nemendum sínum að þeim sem leyfi sér að hafa með sér „þessa sóðaraddskrá“ í skólann muni hann samstundis varpa á dyr, og að nokkru seinna hafi raunar einum stúdent verið vísað úr skólanum að ósk annars kennara fyrir það eitt að hafa raddskrá óperunnar með sér í tíma. Og þegar *Hafið* var frumflutt árið 1905 neituðu hljóðfæraleikararnir að taka verkið alvarlega: Pierre Monteux, sem síðar varð þekktur hljómsveitarstjóri, en lék þá á lágfiðlu í hljómsveitinni, sagði svo frá að á æfingu hafi einum þeirra dottið í hug að búa til pappírshát úr nótnapappír og ýta honum eftir gólfinu. „Þessi barnalega hugmynd sló svo í gegn að brátt var kominn heill floti af litlum skipum búnum til úr allskonar pappír meðan Neptúnus, eins og Debussy hafði hugsað sér hann, þrumaði áfram til enda.“ Þannig fylltist *Haf* Debussys af skipum. Varla þarf að taka fram að verkið náði ekki að heilla áheyrendur í þetta fyrsta sinn. Þegar verkið var flutt í annað sinn í París árið 1908 stjórnaði Debussy sjálfur með hjartslátt af kvíða, því að þetta var í fyrsta sinn sem hann stjórnaði hljómsveit á tónleikum, og þá var því frábærlega tekið (nema af sumum gagnrýnendum). Það eru varla ýkjur að segja að þessi flutningur hafi valdið straumhvörfum í lífi Debussys.

Hneykslanleg nýlunda gærdagsins er nefnilega einatt fljót að verða að gamaldags kreddu morgundagsins. Debussy var að öllum óvörum, og ekki sízt honum sjálfum, látinn taka sæti í stjórn Tónlistarháskólans í París, og strax árið 1914 birtist í tímaritinu *Revue musicale S.I.M.* undir dulnefninu „Erit Satis“ rímuð háðsádeila sem þóttist kunngjöra „boðorðin í trúfræðslu Tónlistarháskólans“; en fyrst þeirra var: „Tilbiðja skalt þú Dieubussy einan og herma eftir honum í einu og öllu.“

Hafið, þrjár símfónískar rissmyndir fyrir hljómsveit er eitt frumlegasta stórvirki Debussys og jafnframt tónbókmenntanna. Það hefur haft gífurleg áhrif á seinni tónskáld og margir hafa haft það í miklum hávegum, til dæmis var það eitt af þremur mestu upphaldsverkum píanóleikarans Sviatoslavs Richter, sem taldi það vera „jafnmikið kraftaverk og hafið sjálft“ (hin tvö upphaldsverk Richters voru *Mattheusarpassía* Bachs og *Niflungahringur* Wagners). Það er að sumu leyti skipulagt eins og símfónía í þremur þáttum, tveimur á meðalhægum hraða og hraðari millikafla, en það er líka einskonar tónaljód, af því að það hefur sterka tilvísun í eitthvað utan tónlistarinnar sjálfrar. Samt er það ekki nein hermitónlist, því að ekki er reynt að líkja eftir hljóðum hafs og vinda, þótt við getum vel ímyndað okkur ölduhreyfinguna og jafnvel dálitlar ölduskvettur hér og þar, heldur á það að lýsa þeim hughrifum sem hafið hafði á tónskáldið — og það hafði ávallt höfðað sterkt til Debussys allt frá æskudögum, þegar foreldrar hans voru að ráðgera að láta hann ganga í sjóherinn.

Tónlistin á Íslandi

Hafið eftir Debussy hefur verið flutt sex sinnum áður á tónleikum Símfóníuhljómsveit Íslands, í fyrsta sinn í nóvember árið 1971 undir stjórn Georges Cleve, en síðast í október 2008, en þá hélt James Gaffigan um tónsprotann.

Fyrsti þátturinn ber yfirskriftina *Frá sólarupprás til hádegis á hafí úti* og á að lýsa hvernig hafið vaknar og birtan eykst frá því sól kemur upp og þar til hún stendur í hádegisstað; þátturinn byrjar hægt, en síðan eykst hraðinn. Annar þátturinn, *Ölduleikur*, er hraðari, einskonar skertsó-þáttur. Þriðji þátturinn, *Samræður vindanna og hafsins*, er aðeins hægari en miðþátturinn. Yfirskriftir þáttanna segja svo sem allt sem vita þarf um hver hughrifin eru sem verið er að lýsa, og svo nægir að halla sér aftur á bak og hlýða á „beztu nóturnar sem hafa nokkru sinni verið skrifaðar“, eins og George Benjamin hefur haft að orði um tónlist Debussys.

Reynir Axelsson

Hljómsveit á tónleikum

5. júní 2014

1. FIDLA

Sigrún Eðvaldsdóttir
Una Sveinbjarnardóttir
Zbigniew Dubik
Andrzej Kleina
Lin Wei
Pálína Árnadóttir
Olga Björk Ólafsdóttir
Ágústa María Jónsdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Mark Reedman
Júliana Elín Kjartansdóttir
Margrét Kristjánsdóttir
Rósa Hrund Guðmundsdóttir

2. FIDLA

Roland Hartwell
Kristján Matthíasson
Helga Þóra Björgvinsdóttir
Þórdís Stross
Margrét Þorsteinsdóttir
Greta Salome Stefánsdóttir
Ólöf Þorvarðsdóttir
Greta Guðnadóttir
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Christian Diethard
Dóra Björgvinsdóttir

VÍÓLA

Þórunn Ósk Marinósdóttir
Jónína Auður Hilmarsdóttir
Herdís Anna Jónsdóttir
Kathryn Harrison
Stefanía Ólafsdóttir
Þórarinn Már Baldursson
Móeiður Anna Sigurðardóttir
Sarah Buckley
Guðrún Hrund Harðardóttir
Sesselfja Halldórsdóttir

SELLÓ

Hrafnkell Orri Egilsson
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Bryndís Björgvinsdóttir
Auður Ingvadóttir
Margrét Árnadóttir
Inga Rós Ingólfsdóttir
Júlía Mogensen
Ólöf Sigursveinsdóttir

BASSI

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson

FLAUTA

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau

ÓBÓ

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthias Nardeau

KLARÍNETT

Einar Jóhannesson
Rúnar Óskarsson
Ármann Helgason

FAGOTT

Brjánn Ingason
Darri Mikaelsson
Rúnar Vilbergsson
Bryndís Þórsdóttir

HORN

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Þorkell Jóelsson

TROMPET

Ásgeir Steingrímsson
Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Guðmundur Hafsteinsson
Baldvin Oddsson

BÁSÚNA

Sigurður Þorbergsson
Oddur Björnsson
David Bobroff, bassabásúna

TÚBA

Nimrod Ron

HARPA

Elisabet Waage
Monika Abendroth

PÍANÓ/CELESTA

Valgerður Auður Andrésdóttir

PÁKUR

Eggert Pálsson

SLAGVERK

Steef van Oosterhout
Frank Aarnink
Árni Áskelsson

Anna Kristín Einarsdóttir framkvæmdastjóri
 Bengt Árstad, listrænn ráðgjafi
 Margrét Sigurðsson fjármálafulltrúi
 Grímur Grímsson sviðsstjóri

Anna Sigurbjörnsdóttir tónleikastjóri
 Hjördís Ástráðsdóttir fræðslustjóri
 Kristbjörg Clausen, nátna- og skjalavörður
 Sigþór J. Guðmundsson sviðsstjóri

Margrét Ragnarsdóttir, markaðs- og kynningarstjóri
 Greipur Gíslason verkefnastjóri
 Una Eyþórsdóttir mannaútsstjóri
 Þórunn Vala Valdimarsdóttir umsýjarnamaður

Ilan Volkov, aðalhljómsveitarstjóri og listrænn stjórnandi

Listrænn stjórnandi
Víkingur Heiðar Ólafsson

Reykjavík Midsummer Music

MISSID EKKI AF EINNI FREMSTU HLJÓMSVEIT OKKAR TÍMA

4 dagar. 9 tónleikar. 13.–16. júní.

Sérstök vildarkjör eru á hátíðarpassa fyrir áskrifendur Sinfóníunnar.
 9 viðburðir á aðeins 10.000 kr.

Listamenn á heimsmaelikvarða
 Mögnuð dagskrá á reykjavikmidsummermusic.com

ADALSTYRKARADILAR:

Baksviðs með Sinfóníuhljómsveit Íslands

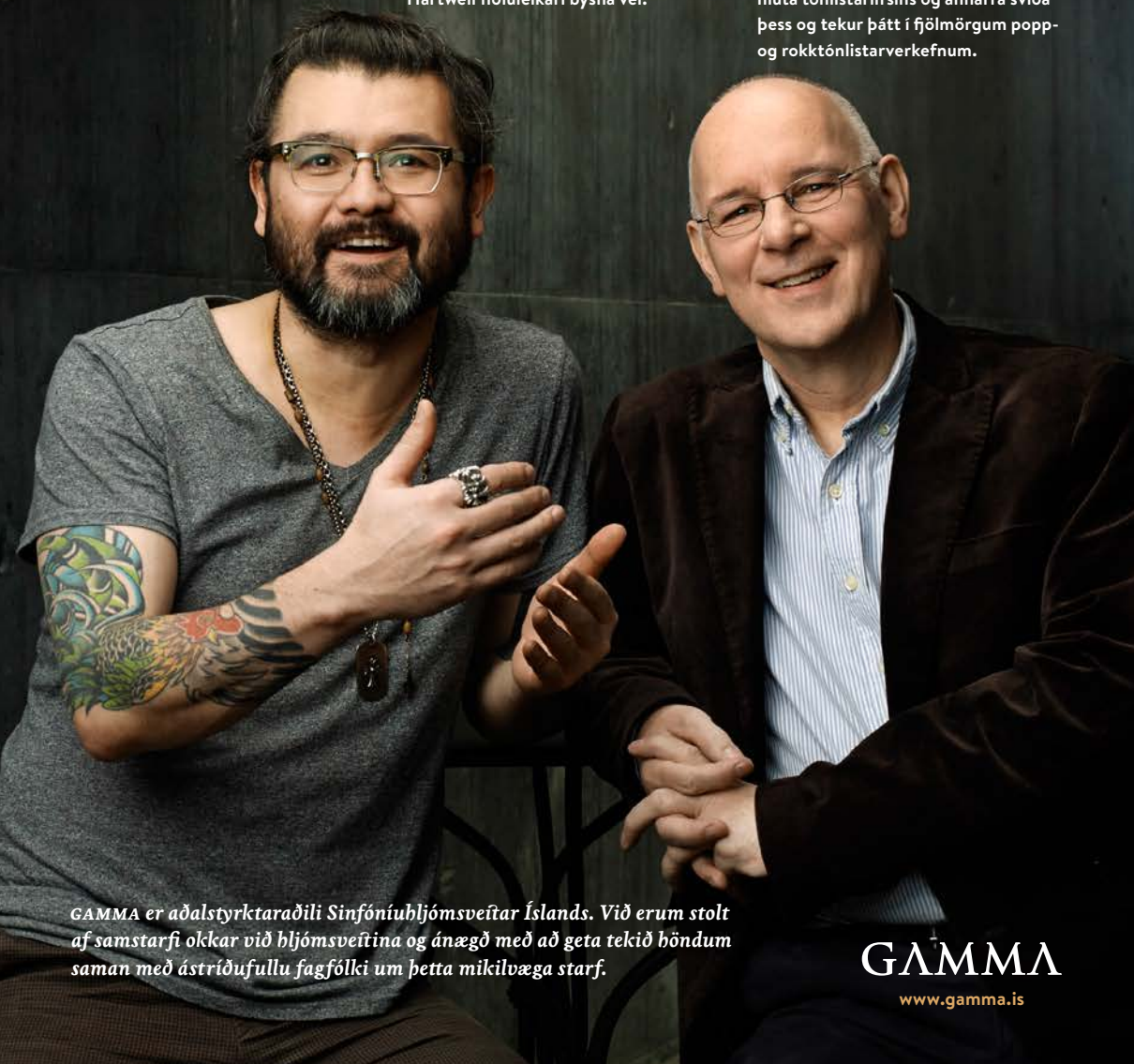
Félagarnir Rúnar Vilbergsson og Roland Hartwell eru ekki við eina fjölinu felldir.

Rúnar: Hér er maður eitt hjól í stórrí vél, *stjórnandinn* ræður en það erum samt við á sviðinu sem á endanum **sköpum töfrana.** **Roland:** Nákvæmlega. *Þetta er allt bara tónlist.* Það er þá kannski helst að **hávaðinn** sé aðeins meiri í rokkinu.

Það er sérkennilegt til þess að hugsa að margt af þeirri tónlist, sem í dag er leikin í hátímbruðum tónleikasölum fullum af alvarlegum áheyrendum, var á sínum tíma léttúðug skemmtitónlist.

Fyrir meðlimi í sinfóníuhljómsveit getur verið skemmtilegt að skipta um gír og sleppa fram af sér beislinu þegar kjölfötin eru farin að þrengja að. Þessa tilfinningu þekkja vinnufélagarnir Rúnar Vilbergsson fagottleikari og Roland Hartwell fiðluleikari býsna vel.

Rúnar er þurs. Hann blés í fagottið á sínum tíma með hinni goðsagnakenndu hljómsveit Þursaflokknunum og lagði mikið til þess einstaka hljóðheims sem þar var skapaður. Roland er í dag mikilvægur tengiliður milli klassíska hluta tónlistarlífsins og annarra sviða þess og tekur þátt í fjölmörgum popp- og rokktonlistarverkefnum.

GAMMA er aðalstyrktaraðili Sinfóníuhljómsveitar Íslands. Við erum stolt af samstarfi okkar við hljómsveitina og ánægð með að geta tekið höndum saman með ástríðufullu fagfólki um þetta mikilvæga starf.

GAMMA

www.gamma.is